

Plenum

Torsdag 4.2.2016 kl. 15.59—21.43

3.3. Muntlig fråga om höjningen av elöverföringspriserna (Hanna Sarkkinen vänst)

Muntligt spörsmål MFT 3/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga, ledamot Sarkkinen.

Debatt

16.47 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Tammikuussa monet ihmiset saivat järkevän kirjeen, jossa kerrottiin sähkönsiirtohintojen jopa yli 30 prosentin korotuksista. Taustalla on vuonna 2013 toteutettu valtionyhtiö Fortumin sähköverkkojen myyminen pääosin ulkomaisessa omistuksessa olevalle Carunalle. Vasemmisto vastusti Fortumin sähköverkkojen myymistä ainoana hallituspuolueena. Sähkön hinta koskettaa kaikkia. Talvipakkasilla sähköä kuluu paljon, ja mihin valuvat suomalaisten rahat? Ulkomaisen yhtiön taskuihin.

Vasemmistoliitto on tehnyt toimenpidealoitteen, jossa ehdotamme useita toimenpiteitä, joilla siirtohintojen kohtuuttomaan nousuun voitaisiin puuttua. Esitämme esimerkiksi katon asettamista sähkönsiirtomaksujen sallituille kertakorotuksille, yhtiöille sallitun tuoton alentamista ja Energiaviraston valvontaoikeuden muuttamista reaaliaikaiseksi ja joustavammaksi. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta sähkönsiirtohinnat eivät nouse kohtuuttomasti?

16.48 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Sarkkinen totesi, nämä Carunan isot hinnankorotukset — keskimäärin 27 prosenttia, eräällä laskutavalla — iskevät hyvin kipeästi isoon joukkoon suomalaisia. Pidän näin suurta kertakorotusta kuluttajien kannalta aivan kohtuuttomana.

Tulen esittämään lakimuutosta, jotta tällaiset kohtuuttomat korotukset kyetään jatkossa välttämään. Olen ollut yhteydessä myös kuluttajaviranomaisiin tämän akuutin ongelman takia. Kuluttaja-asiamies Päivi Hentunen tapaa huomenna Carunan johtoa ja suositellee neuvotteluteitse näiden kohtuuttomien hinnankorotusten kohtuullistamista, ja kuluttaja-asiamies harkitsee tarvittaessa myöskin ryhmävalituksen tekemistä. (Eero Heinäluoma: Erittäin hyvä!) Hallitus käyttää siis kaikki keinot kohtuuttomien hinnankorotuksien estämiseksi, ja teemme yhteistyötä eduskunnan kanssa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.49 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksesta, ja olen ilahtunut siitä, että toimiin aiotaan ryhtyä.

Punkt i protokollet PR 2/2016 rd

Julkisuudessa olleiden tietojen perusteella Carunaa voi perustellusti epäillä aggressiivisen verosuunnittelun avulla harjoitetusta veronkierrosta, eli kohtuuttomien hinnankorotusten lisäksi yhtiö ei myöskään maksa asiallisesti veroja Suomeen. Valvovat viranomaiset vaikuttavat olevan hampaattomia Carunan toiminnan edessä. Laki ei anna viranomaisille riittäviä keinoja puuttua sähkösiirtoyhtiöiden toimintaan. Suomalainen maksaa, ja voitot valuvat ulkomaille. Haluaisinkin lisäksi kysyä: mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta nimenomaan viranomaisilla olisi paremmat mahdollisuudet jatkossa puuttua sähkönsiirtoyhtiöiden harjoittamaan veronkiertoon ja tähän kansalaisten kuppaamiseen?

16.50 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On sanomattakin selvää, että jos on yksi ministeri tai yksi henkilö, joka vastustaa veronkiertoa, se on valtiovarainministeri — mitä enemmän verotuloja, sen parempi. OECD:ssä G20-maat itse asiassa vuonna 2013 lähtivät liikkeelle aloitteen kanssa, jossa pyrittiin rakentamaan järjestelmä, joka estää veropohjan rapautumisen, puuttuu kansainvälisten yritysten aggressiiviseen tai muuhun verotoimintaan. Sen seurauksena on tällä hetkellä menossa kaksi kokonaisuutta, joita Suomi tukee vahvasti. Ensimmäinen on OECD:n piirissä 15 niin sanottua BEPS-toimenpidettä, ja toinen on viime viikolla julkaistu komission corporate tax package. Suomi on allekirjoittanut yhden osion tästä OECD:n BEPS-ratkaisusta, ja viemme eteenpäin kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka tuovat verotuksen ja verotietojen vaihdon yhteiseen piiriin.

16.51 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perusinfrastruktuuri pitää pitää kotimaisissa käsissä, erityisesti monopoliasemassa oleva infrastruktuuri — mieluiten julkisessa omistuksessa. Nämä olivat perusteet, minkä vuoksi vasemmistoliitto, minä ministerinä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, vastusti Fortumin kauppvoja Carunalle.

Mutta tämä ei ole ainoa kerta, kun perusinfrastruktuuria on kaupattu. Digitassa tehtiin samanlainen puhallus, ranskalaiset käyttävät monopoliasemaa hyväksi. Muutenkin tulee mieleen kauppvoja, vaikkapa Kemiran Yara-kaupat tai monet kaupat, joissa työpaikkoja alueellisesti luovia teollisuusyhtiöitä on myyty ulkomaalaisille omistajille. Tämä ei ole suomalaisten työntekijöiden etu, tämä ei ole Suomen kansalaisten etu eikä Suomen valtion etu. Kysynkin, arvoisa rouva puhemies, valtiovarainministeri Stubbilta: onko perusinfrastruktuurin ja kansallisomaisuuden myyminen alehintaan isänmaallista?

16.52 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä kysymyksen tulokulma on sen verran vaikea, että siihen ei voi antaa ihan suoraa vastausta.

Tähän yksittäiseen tapaukseen. Jos en ihan väärin muista — en itse ollut silloin talouspoliittisen valiokunnan jäsen — niin tässähän puhuttiin strategisesta omistuksesta ja päätettiin siihen, että voi myydä, ja sen lopullisen kaupan tästä teki Fortum. Se riippuu tietysti täysin siitä, millä tavalla määritellään strateginen omistus. Itse täytyy myöntää, että en kuulu julkisten tai yksityisten monopolien ystävien joukkoon. Teistä, edustaja Arhinmäki, en tiedä.

16.53 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä asiassa koko edellisellä hallituksella on peiliin katsomisen paikka. Tässä tapahtui häm-

Punkt i protokollet PR 2/2016 rd

mästyttäviä virhearviointoja. Esimerkiksi silloinen elinkeinoministeri Vapaavuori totesi joulukuussa 2013: "Fortum-kauppa ei nosta sähkön hintaa."

Mutta, arvoisa puhemies, nyt tähän täytyy tarttua, ja annan tuen niille toimille, joita elinkeinoministeri Rehn täällä sanoi. Toivomme, että hallitus tuo lakiesityksiä, ja toivomme, että tähän voi puuttua.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Stubb, haluan muistuttaa, että te olette itse ajaneet, hallitus on ajanut, sellaista maksupolitiikkaa, joka iskee paljon kipeämmin ja paljon useampaan suomalaiseen kuin nämä korotukset, jotka nyt on nähty. Olette sanoneet, että nämä Carunan korotukset ovat kohtuuttomia. Voisitteko kertoa nyt selkosuomeksi Suomen kansalle, että jos nämä korotukset ovat kohtuuttomia, niin minkä takia ajamanne terveys- ja päivähoitomaksujen (Puhemies koputtaa) 20 ja 30 prosentin korotukset (Välihuutoja oikealta) ovat oikeutettuja?

Puhemies Maria Lohela: Ei tämä nyt kyllä oikein enää tähän varsinaiseen aiheeseen liity. Otetaan seuraava kysymys, edustaja Turunen.

16.54 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä on nyt tunnustettu, että virheitä on tehty edellisellä vaalikaudella ja jopa syytelty toisia, niin todetaan se tosiasia kuitenkin, että näistä virheistä vapaat ovat ainoastaan kaksi puoluetta, (Paavo Arhinmäki: Kolme!) jotka tiesivät, että hinnat tulevat nousemaan, ja nämä kaksi puoluetta ovat perussuomalaiset ja keskusta. Tämä on täysin selkeä asia.

Mutta nythän ovat kysymyksessä siirtohintojen korotuksien lisäksi myös perusmaksun korotukset, ja yritykselle erittäin merkityksellinen asia ovat nämä tehosiirtomaksujen korotukset. Kyllä jos tästä jonkun viestin voi Carunalle lähettää, niin Caruna voisi nyt mahdollisimman nopeasti peruuttaa oma-aloitteisesti nämä rajut hinnankorotukset.

Elinkeinoministeri Rehniltä kysyn: On aivan hienoa, että olette tarttunut tähän asiaan, mutta minkälaisen ajan nyt ottaa tämä lakimuutos? Meneekö tässä kuukausia, vai pystytäänkö tämä käsittelemään eduskunnassa hyvinkin nopeasti?

16.55 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensinnäkin tuesta näille toimenpiteille. Mitä tulee tähän historiaan, niin nämä ovat tapahtuneet edellisen hallituksen aikana, enkä siihen puutu. On tärkeää katsoa nyt eteenpäin.

Se, kuinka nopeasti ne lakiesitykset kyetään käsittelemään eduskunnassa, on sitten ennen kaikkea eduskunnan asia ja talousvaliokunnan asia. Luotan siihen, että teemme tässäkin asiassa sujuvaa ja asiallista yhteistyötä. Me tulemme käynnistämään tämän lainmuutoksen valmistelun välittömästi. Olen antanut tästä ohjeet työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastolle, ja tulemme tekemään sen hyvin pian, jotta varmistamme sen, että kykenemme jatkossa välttämään tällaiset täysin kohtuuttomat, perusteettomat korotukset.

16.56 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun tämä keskustelu käydään, niin täytyy nähdä se kokonaisuus, missä mennään. Ensinnäkin silloin 2011 tavoite oli se, että kaikille suomalaisille turvataan se, että sähkö tulee kotiin, halutaan tehdä verkot turvallisiksi tässä suhteessa, ja se tavoite meidän täytyy yrittää pitää edelleenkin. Toinen näkökulma on sitten, että haluttiin todellakin Energiaviraston puolella reguloida se, että hinnat eivät nouse liian korkeiksi. Nyt sellainen suuri kysymys on todel-

Punkt i protokollet PR 2/2016 rd

lakin, minkälaisia tarkennettuja ohjeita sinne Energiaviraston suuntaan tulee. Suuri kysymys ei varmaan ole se, kuinka paljon on ulkomaista tai kotimaista omistusta, vaan miten tämä homma käytännössä viedään eteenpäin. Kysyn, ministeri Rehn: minkälaisia käytännön ohjeita nyt olette jo antanut Energiaviraston puolelle ilman, että tarvitsee tehdä minkäänlaisia lakimuutoksia?

16.57 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Edustaja Jaskari on aivan oikealla asialla, kun hän korostaa, että on tärkeää ja välttämätöntä, että siirtoverkot saadaan turvallisiksi. Sehän on tämän lain alkuperäinen tarkoitus. Kun kyse on monopolista, niin sanotusta luonnollisesta monopolista, on aivan perusteltua ja suorastaan välttämätöntä, että sitä säännellään yhteiskunnan kokonaisedun nimissä. Pyysin Energiavirastolta selvityksen, ja tulemme käynnistämään tämän lakimuutoksen tämän selvityksen pohjalta. Valvonnan kehittämiseksi Energiavirasto esittää erityisesti kahta toimenpidettä, ensinnäkin sitä, että määritetään katto näille sähkön siirtohinnan korotuksille, siis niiden korotusten kertamuutoksille, kertakorotuksille, samoin kuin toistumisvälille, ja tämän rinnalla, mikä on edustaja Jaskarin kysymyksessä taustalla, näiden verkkopalvelumaksuina perittävien tulojen riittävä kohdentaminen investointeihin ja muuhun verkkotoiminnan kehittämiseen on varmistettava.

16.58 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko edelleen kiitellä ministeriä tästä nopeasta reagoinnista, jonka olette ottanut tahdikkaasti esille. Haluaisin kuitenkin vielä kysellä tässä vähän samaan tapaan kuin edustaja Jaskari, mitkä ne konkreettiset toimet ovat. Hieman jäi ikävä maku siitä, kun tämä lainsäädäntö viime kaudella tehtiin ja talousvaliokunta mietinnössään kirjasi sinne pidemmän siirtymäajan kuin mikä hallituksen esityksessä oli. Olimme ilmeisesti vähän lapsenuskossa siinä, että 15 vuotta olisi sellainen jakso, jolla nämä korotukset ja verkon turvaamisasiat voidaan tehdä ilman sitä, mitä mietinnössä erityisesti korostettiin, kohtuuttomuutta. Tavallaan haluan nyt kysyä ministeriltä: oletteko arvioinut sitä mietinnön viestiä kohtuullisuudesta ja 15:tä vuotta, ja millä tavoin käsittelette sitä, onko Energiamarkkinavirasto tässä itse asiassa toiminut sen kirjauksen vastaisesti antamalla tämmöisen mahdollisuuden yhtiöille?

17.00 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Viittasitte, edustaja Myllykoski, näihin pidempiin siirtymäaikoihin. Tämä on yksi kysymys, jota on arvioitu, mutta arviointi on kesken, ja tähän palaamme tämän lainvalmistelun yhteydessä. Ennen kaikkea tulemme keskittymään siihen, että tulemme estämään kohtuuttomat kertakorotukset ja luoamaan siihen tietysti myöskin toistumisvälin, jotta tästä tulee asiallista lainsäädäntöä. Tämän lisäksi on tärkeää, että samaan aikaan tarkastellaan myös sähkön siirtoverkkojen toimitusvarmuutta, joka on tärkeä kysymys kaikille kuluttajille ja kansalaisille. Tämän ympärä neliöimisestä tässä tämän lainsäädännön korjaustyössä tulee olemaan kyse, ja tässä teemme varmasti hyvää yhteistyötä talousvaliokunnan kanssa.

Frågan slutbehandlad.

Riksdagen avslutade den muntliga frågestunden.